

TIMO KALEVI FORSS

THE 69 EYES

LIKE

Kuva: Tomi Härkönen

KIRJAILIJASTA

Timo Kalevi Forss (s. 1967) on helsinkiläinen toimittaja, tietokirjailija, muusikko ja lauluntekijä. Hänen aiempia teoksiaan ovat muun muassa *Gösta Sundqvist – Leevi and the Leavingsin Dynamo* (2017), *Tähdet meren yllä – suomalaisen tangon tarina* (2019), *Helismaa – Sanoittajamestarin värikäs ja traaginen elämä* (2021) ja *Leevi and the Leavings – Hittitehtaan tarina* (2022).

© Timo Kalevi Forss, The 69 Eyes ja Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-35733-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

SISÄLLYS

Esipuhe	9
---------------	---

I OSA

Jyrki	15
Pasi	35
Timo	46
Arto	54
Jussi	64

II OSA

BackStage Club	79
The 69 Eyes syntyy	88
Lepakon yöbileet	94
Ensimmäinen single	99
Keikoille maakuntiin	108
Lotto lähtee	114

III OSA

Bump'n'Grind.....	127
Takaisin Lepakkoon	136
Savage Garden.....	145
Haastattelu vampyyrin kanssa	155
Get Down to 69	158
Ruotsi, Britannia ja Italia.....	165
Jengi nimeltä The 69 Eyes.....	172
Wrap Your Troubles in Dreams	174
Hell on Wheels	187
Wasting the Dawn.....	195
Roadrunner-diili avaa portit	204

IV OSA

Blessed Be	213
Läpimurto	231
Goth'n'roll.....	239
Paris Kills	244
Biisintekeminen.....	253
Katse itään.....	259

U OSA

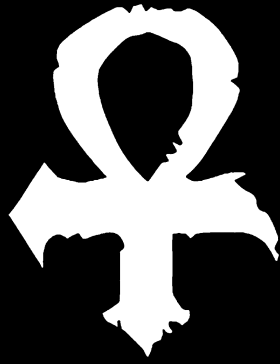
Devils	269
Ensimmäinen jenkkirundi	285
Angels	292
No Alcohol Tour	300
Back in Blood.....	308
Eksynyt vampyyri	321
Latinalainen Amerikka.....	325

VI OSA

X.....	333
Sivuraiteella	344
Universal Monsters.....	351
Back from the Grave	359
West End	364
Vain elämää	371
Never say die	381

LIITTEET

The 69 Eyes -diskografia.....	392
The 69 Eyes -keikat	398
Lähteet	412
Hakemisto	412

ESIPUHE

Numerot ovat poikkeuksellisia. Syksyllä 1989 perustettu The 69 Eyes on ollut kasassa 34 vuotta ja toiminut samalla kokoonpanolla ilman taukoja pidempään kuin yksikään toinen suomalainen rockbändi. Takana on 13 studioalbumia ja keikat lasketaan tuhansissa. Käsittämätöntä on puolestaan se, että yhtyeen ura on jälleen ottanut suunnan ylöspäin ja loppu ei edes häämötä näköpiirissä. Kun The 69 Eyes kiersi ympäri Eurooppaa keväällä 2023, laulaja Jyrki 69 lähetti tekstiviestin jostain Stuttgartin ja Leipzigin välimaastosta. Viestissä oli pelkkä ruutukaappaus, joka ei kaivannut tuekseen saatesanoja. The 69 Eyesin kuulijamäärä oli kivunnut Spotifyssa yli puolen miljoonan rajapyykin, mikä on enemmän kuin koskaan ennen yhtyeen elinkaaren aikana.

The 69 Eyesin uraa ovat siivittäneet sitkeys, poikamainen innokkuus, määrätietoisuus ja ennen kaikkea intohimoinen rakkaus rock'n'rolliin. Bändi aloitti tummanpuhuvana garage-glamrockbändinä, joka nautti kulttisuosiota lähinnä Helsingissä. Pian mukaan tuli hardrock-vaikutteita ja kiertueita päästiin tekemään underground-hengessä muualla Euroopassa. Uran alkupuoli ei edustanut rocktähteyttä kimaltelevimmillaan, sillä levyt eivät juurikaan myyneet. Näyttävästi pukeutuneen glamrockbändin maailmanvalloitus-

puheille naureskeltiin, ja esimerkiksi rocklehti *Rumba* naljaili The 69 Eyesin viettävän enemmän aikaa peilin edessä kuin treenikämpällä.

Kymmenen vuoden puurtamisen jälkeen tapahtui läpimurto, joka teki The 69 Eyesista listaykkösen Suomessa. Naureskelijoiden hymy hyytyi, kun vuonna 2000 ilmestynyt *Blessed Be* -albumi myi kultaa ja sitä seuranneet *Paris Kills*, *Devils* ja *Angels* olivat niin ikään menestyksiä. Bändi oli löytänyt uuden tyyliin, jossa kitaroiden lisäksi ovat keskeisessä roolissa Jyrkin matala laulu, melodiset mutta rokkaavat biisit ja 80-lukuhenkiset syntetisaattorit. Uuden gootti-rock-soundin myötä bändiä alettiin kutsua myös lempinimellä Helsinki Vampires.

2000-luvun alun suosio ei jäänyt pelkästään Suomessa jaettujen kultalevyjen varaan, vaan bändi löi läpi myös Keski-Euroopassa ja erityisesti Saksassa. Siellä The 69 Eyes nauttii edelleen vahvaa suosiota etenkin goottipiireissä. Yhtyeen pitkäikäisin haave toteutui vuonna 2006, kun ovet aukesivat Yhdysvaltoihin. 2000-luvulla bändi on keikkaillut myös Etelä-Amerikassa, Japanissa, Australiassa ja Venäjällä. Minne tahansa The 69 Eyes meneekin, joka maasta on löytynyt aina faneja. Vuonna 2009 yhtye sai venti-Emma palkinnon miljoonan maailmanlaajuisesti myydyin levyin ansiosta.

Pitkään kasassa olleen bändin tarina on täynnä ylä- ja alamäkiä. Tämä kaikki on tehnyt The 69 Eyesista tiiviisti yhteen hitsautuneen ryhmän. Uran vaikeimmat vuodet koettiin 2010-luvulla, kun Amerikan-kiertueet hyytyivät, biisit eivät enää soineet radiossa ja The 69 Eyesista uhkasi tulla vanhojen hittien varassa kiertävä ryhmä.

Vuonna 2022 bändi julkaisi uuden ”Drive”-singlen, joka sai innostuneen vastaanoton radioissa. Lisäksi Jyrki osallistui erittäin suosittuun *Vain elämää* -ohjelmaan, joka teki hänestä tunnetumman kuin koskaan aikaisemmin. The 69 Eyesista innostui aivan uusi

yleisö ja salit täyttyivät ääriään myöten. Bändi teki menestyksekään Euroopan-kiertueen ja on päässyt jälleen kiertämään myös Yhdysvalloissa. The 69 Eyesin uusi nousu on tosiasia.

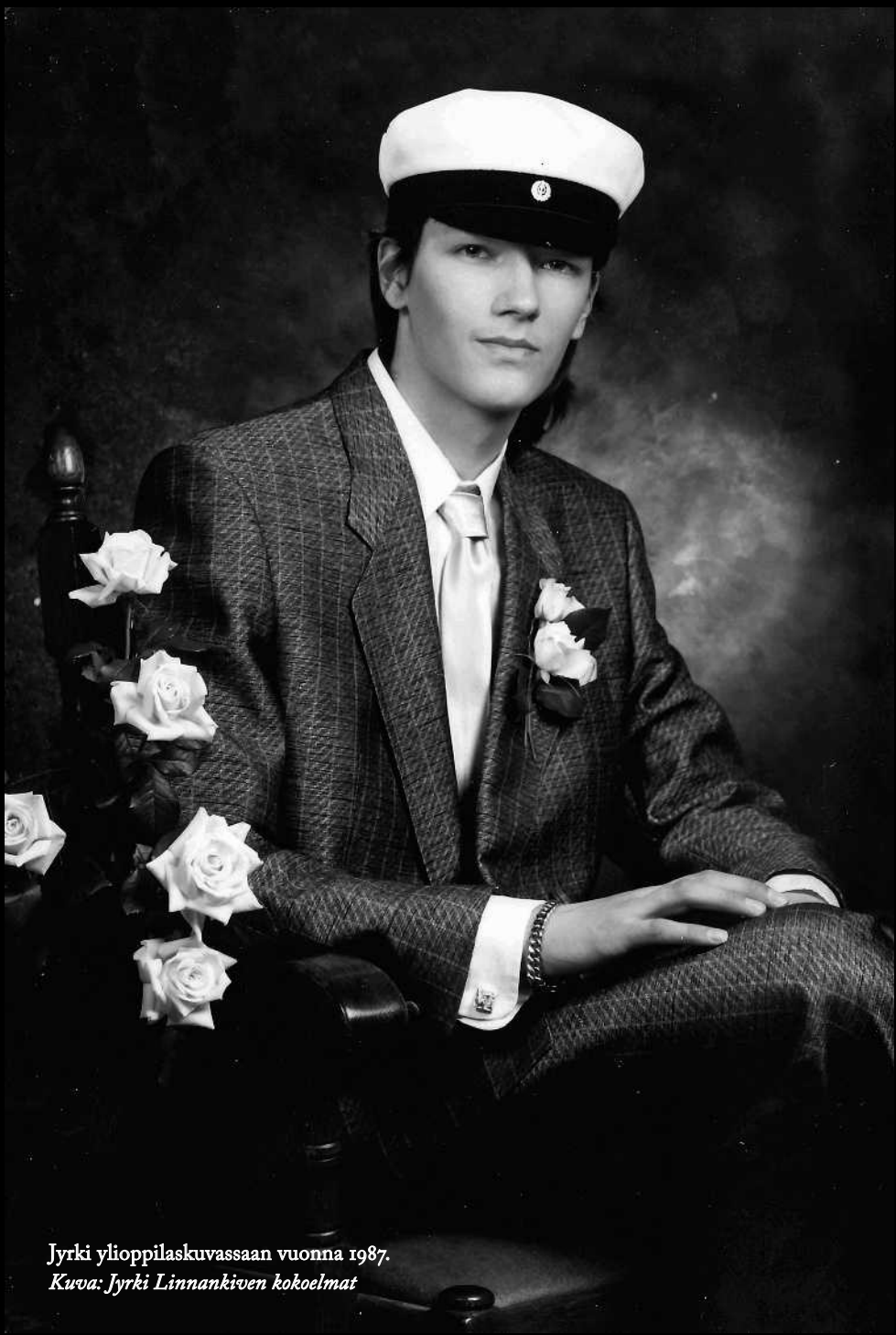
The 69 Eyes tunnetaan sarjakuvamaisesta imagostaan, jonka takana salaperäiset nahkatakkeihin ja aurinkolaseihin sonnustautuneet vampyyrirokkarit ovat pitäneet tiukasti etäisyyttä tavallisiin kuolevaisiin. Tämä kirja on kurkistus kulissien taakse. Kirjan ydinainetta ovat bändin jäsenten kanssa tekemäni pitkät, rönsyilevät, koskettavat ja hauskatkin haastattelut. Lähdin haastattelemaan mystistä ryhmää, johon kuuluvat Archzie, Jyrki 69, Timo-Timo, Jussi 69 ja Bazie. Melko pian huomasin keskustelevani avoimin kortein Arton, Jyrkin, Timon, Jussin ja Pasin kanssa siitä, millaista on soittaa rockbändissä yli 30 vuotta.

Lisäksi olen jututtanut lukuisia bändin kanssa yhteistyötä tehneitä ihmisiä ja tonkinut arkistolähteitä. Kaikkein parasta olivat silti kohtaamiset elävien ihmisten kanssa ja tietenkin elävä rock'n'roll. Long Live The 69 Eyes!

Haluan kiittää kaikkia kirjan tekemisessä auttaneita tahoja, etenkin perhettäni ja Liken nopean toiminnan joukkoja. Otavan kirjasaatiö, Taiteen edistämiskeskus ja Suomen tietokirjailijat ovat tukeneet tämän kirjan tekemistä. Suuri kiitos myös näille tahoille.

Munapirtissä kesäkuussa 2023

Timo Kalevi Forss

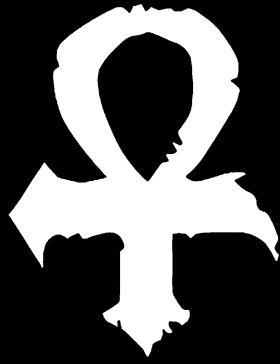

Jyrki ylioppilaskuvassaan vuonna 1987.
Kuva: Jyrki Linnankiven kokoelmat

I O S A

*Lähdemme jäljittämään The 69 Eyesin
juuria Hämeenlinnaan, Suonenjoelle,
Varkauteen ja Nurmoon. Kaikki tiet
johtavat lopulta Helsinkiin.*

JYRKI

Vuonna 1968 neuvostopanssarit vyöryivät Prahaan, opiskelijat kapinoivat ympäri maailmaa, hipit laajensivat tajuntaansa ja Yhdysvallat laukaisi miehitetyn Apollo 8 -avaruuslennon kuuta kiertävälle radalle. Rock'n'rollin saralla The Rolling Stones julkaisi juurevan *Beggars Banquet* -albumin ja The Beatles avarsi käsitystä popmusiikista kokeilevalla ”valkoisella tuplalla”. Yhdysvalloissa rockin kuningas Elvis Presley palasi takaisin kehään nahkaan pukeutuneena '68 *Comeback Special* -tv-show'ssa.

Suomessa rock oli vasta lapsenkengissä. Ulkomaiset artistit kyllä tunnettiin, mutta kotimaista rockia edustivat lähinnä tahattoman kömpelöt käänöskappaleet. Listoja hallitsivat Dannyn, Fredin ja Tapani Kansan kaltaiset iskelmäartistit. Poikkeuksen tähän viihdyttäjäjoukkoon teki omaa musiikkiaan esittänyt pahamaineinen protestilaulaja Irwin Goodman. Tasavallan presidentiksi valittiin jo kolmatta kertaa Urho Kaleva Kekkonen, ja pääministeriksi tuli Suomen Pankissa korkoa kasvanut Mauno Koivisto. Vaikka Suomi pyrki pysymään hyvissä väleissä kovaa komentoa pitävän itänaapurinsa Neuvostoliiton kanssa, kaikki länsimaiset virtaukset – ennen kaikkea populaarikulttuuri – otettiin innolla vastaan erityisesti nuorison keskuudessa.

Näissä olosuhteissa maamme hallinnollisessa pääkaupungissa Helsingissä syntyi 15. lokakuuta 1968 poikalapsi, joka sai kasteessa nimen Jyrki Pekka Emil Linnankivi.

Ei ole sattumaa, että Jyrki heittäytyi ensin sarjakuvien ja sitten rockin salaiseen maailmaan. Kotona häntä kannustettiin ilmaiseen itseään jo varhaisesta lapsuudesta lähtien.

”Musiikki ja kuvaamataito olivat mulle tärkeitä jo pienenä, ja äitini ohjasi minua aina taiteen pariin”, Jyrki vahvistaa. ”Kävin Kyllitädin piirustuskoulussa Helsingin Töölössä ja Ritva Mustonen-Laurilan musiikkileikkikoulussa Espoon Tapiolassa.”

1970-luvulla suomalainen musiikkikasvatus perustui pitkälti klassisen musiikin kurinalaiseen ja hierarkiseen traditioon. Moni tuohon aikaan lapsuuttaan viettänyt suomalainen sai ensikosketuksen soittamiseen muovisen ja erittäin ei-rockhenkisen soittimen kautta, halusi tai ei. Jyrkiin tämä ei jättänyt suurempia traumoja.

”Kävin myös Helsingin Konalan seurakunnan kerhossa, jossa soitettiin nokkahuilua. Meitä oli kolme poikaa soittamassa, ja siellä opin nuotit. Nokkahuilu on mulla edelleen tallella.”

Täysin toisenlaiseen todellisuuteen avautui ovi puolivahingossa kaverin ansiosta.

”Alakerrassamme asui yksi kundi, Janne, joka soitti pianoa. Olin seitsemänvuotias, ja kävin hänen luonaan kylässä. Heillä oli levysoitin, ja Janne laittoi soittimessa olevan levyn soimaan. Biisi oli ’Chinatown’ ja bändi Hurriganes. Siinä oli tosi outo intro, sillä biisi lähtee liikkeelle kongin kumauksella ja kiinalaisella puheella, ja vasta sitten alkoi kitarariffi. Myös levynkansi oli ihmeellinen. Ihmettelin, mistä koko hommassa on kysymys. Se oli väläyksenomainen hetki, jonka muistan aina. Ymmärsin, että tämä on jotain muuta kuin arkipäivää, että tämä on rokkia. Se jäi kuitenkin vielä silloin siihen.”

Harmaassa ja sääntöjä noudattavassa Suomessa Hurriganes oli portti toiseen maailmaan. Uraauurtava rocktrio oli perustettu vuonna 1971, ja yhtyeen kolmas albumi *Crazy Days* ilmestyi 1975. Timanttia myyneen levyn avausraidalla ”Chinatown” kuullaan eksoottisen alun jälkeen villiä amerikkalaispohjaista rock’n’rollia ja kansi on kuvattu rumpali-laulaja Remu Aaltosen kotona. Mystiikkaa tiheässä eksoottisessa huoneessa on pianon ja sähköbasson lisäksi näkyvillä itämaisia mattoja ja verhoja. Ennen kaikkea huomion varastavat ylävartalot paljaana poseeraavat Suomen kovimmat rock-kukot: bändin suvereeni päällikkö Remu, basisti Cisse Häkkinen ja kitaristi Ile Kallio.

Jyrki ehti aloittaa koulutien Helsingissä vuonna 1975, mutta edessä oli pian muutto sata kilometriä pohjoisempaan. Noin 40 000 asukkaan Hämeenlinna on pikkukaupunki Helsinkiin verrattuna, mutta sillä on vankka historia kulttuuri- ja koulukaupunkina. Vanajaveden komeiden järvimaisemien lisäksi kaupunki tunnetaan keskiaikaisesta linnastaan.

”Ensimmäiset muistot Hämeenlinnasta ovat kristallinkirkkaina päässäni. Katselin telkkaria, ja sieltä tuli kiinnostavan näköinen amerikkalainen värielokuva. Leffa oli tosi jännä. Pääosan esittäjä oli nyrkkeilijä ja cool tyyppi, mutta yhtäkkiä hän alkoi laulaa. Olin tosi ihmeissäni, kun stoori keskeytyi kokonaan ja kesken kaiken tuli laulua. Kysyin mutsilta, mikä juttu tämä oikein on. Äiti kertoi, että kyseessä on Elvis Presley, kuuluisa amerikkalainen rocktähti.”

Elokuva oli Phil Karlsonin vuonna 1962 ohjaama *Nyrkkeily-sankari Kid Galahad*, jossa Elvis Presley näyttelee armeijasta kotiutuvaa nuorukaista. Lauleskelun lomassa roolihahmo etsii suuntaa elämälleen, päätyy nyrkkeilijäksi ja herättää taidoillaan myös mafia-miesten huomion. Yleisradion TV1 esitti *Kid Galahadin* 5. heinäkuuta 1977.

Kahdeksanvuotias Jyrki Linnankivi törmäsi Elviksen karismaattiseen hahmoon uudestaan seuraavassa kuussa, nyt hieman traagisemmissa merkeissä. Elvis Presley oli kuollut 16. elokuuta kotonaan Memphisin Gracelandissä, ja hautajaisia vietettiin kahta päivää myöhemmin.

”Reilu kuukausi elokuvan jälkeen uutisissa näytettiin hautajaisia. Ihmettelin, kenestä on kyse. Kävi ilmi, että arkussa oli sama kaveri, jonka elokuvan olin vasta nähnyt televisiosta. Luin suomalaisten nuorisolehtien kuten *Helpin* ja *Suosikin* tekemiä Elvismuistojulkaisuja, ja imin niistä paljon tietoa Elviksestä. Samoihin aikoihin sain myös mankan, ja radiosta tuli *Rock’n’rollin villit vuodet* -sarja, josta äänitin kasetille Jerry Lee Lewisin tarinan sekä puolittaisen Elviksen gospel-ohjelman. Se oli ensimmäinen syvempi kosketus Elviksen musaan.”

1970-luvulla c-kasetti oli halpa ja kätevä musiikkitalenne. Lähes kaikki äänitteet julkaistiin tuolloin vinyyli-lp:n lisäksi hieman halvempaan kasettiversiona, minkä lisäksi tyhjinä myytäviin kasetteihin pystyi itse tallentamaan musiikkia. C-kasettia olikin mukava kuunnella omassa huoneessa, omalta mankalta.

”Sain hankittua Elviksen kasetin, jolla oli ’68 *Comeback Special*. Siinä oli tunnetuimpia Elviksen biisejä, mutta olin ihan saakelin ihmeissäni, kun keikasta tuli vaan pieniä pätkiä. En ymmärtänyt yhtään, mistä on kysymys. Miksi keikka ei tule kokonaisena? Kyseessä olikin ’68 *Comeback Special* -tv-show’sta leikattu musiikki.”

Nuorisolehdet *Suosikki* ja *Help* olivat tuohon aikaan keskeisiä tiedon valtaväyliä populaarikulttuurin kiehtovaan maailmaan. Ne kirjoittivat suosituista bändeistä, artisteista, näyttelijöistä, elokuvista ja urheilijoista. Rockia ei kuultu 1970-luvun jälkipuoliskolla Suomen Yleisradiossa kuin muutamia tunteja viikossa ja television

rocktarjonta oli lähes yksinomaan kerran kuussa esitetyn *Iltatähti*-musiikkiohjelman varassa.

Äiti pyrki edistämään Jyrkin musiikkiharrastusta pianotuntien avulla, mutta rock oli tehnyt jo tehtävänsä. Nuoren herran musiikillisen kiinnostuksen ykköskohteena eivät olleet Michael Aaronin *Pianokoulu 1:n* puisevat harjoitukset.

”Sain pianon synttärilahjaksi kahdeksanvuotiaana, mutta se oli mulle väärä soitin, koska piano oli Jerry Lee Lewiksen eikä Elviksen instrumentti. Mulla oli seinällä todella suuri *Help*-lehden Elvis-juliste, ja olin lähtenyt selvittämään, mistä tässä Elvis-hommassa on kyse. Toisaalta olin tietoinen siitä, että pianollakin voi soittaa coolia rokkia, mutta olisin silti halunnut Elviksen soittimen eli kitaran. Piano oli olohuoneessa, jossa oli aika isot ikkunat. Kun minun piti harjoitella soittoläksyjä, kaverit juoksivat pallon kanssa pihalla. Soittaminen ei oikein motivoinut. Minulla ei ollut sellaista henkilöä, joka olisi pakottanut harjoittelemaan, ja tuossa vaiheessa mulla ei ollut juurikaan musaa kuuntelevia kavereita. Niinpä pianonsoitto lopulta jäi.”

1970-luvun lopulla rockmusiikki eli murrosaikaa. Mahtipontiseksi stadionrockiksi paisuneen progen suurnimet Pink Floyd, Genesis ja Jethro Tull esiintyivät suurilla areenoilla ja niiden koukeroinen musiikki alkoi vieraantua arkitodellisuudesta. Tarvittiin vastaliike. Punkrock palautti ruohonjuuritason perusarvot kunniaan ja vetosi kapinoivaan nuorisoon. Sen musiikillinen pohja oli alkuperäisessä 1950-luvun rock’n’rollissa, joka koki samoihin aikoihin uudelleen-syntymisen. Erityisesti rockabilly nousi Suomessa suosioon punkin ja uuden aallon rinnalle. Nuorisolehdet kirjoittavat näyttävästi kuumasta rockabilly-buumista, eikä tämä jäänyt huomaamatta Jyrkiltä.

”Mä lähdin tosi nuorena jäljittämään rock’n’rollin rootseja. Lehdissä oli hirveästi infoa 1950-luvun rockista ja televisiosta tuli *Onnen päivät*. Oli tosi tärkeää, että mun ikäiset kaverit oppivat rock’n’rollin

juuret. Nykyään uudemmilla musiikintekijöillä ei ole tällaista pohjakoulutusta.”

Onnen päivät eli alkuperäisnimeltään *Happy Days* oli amerikkalainen 1950-luvulle sijoittuva komediallinen tv-sarja, josta tuli erittäin suosittu ympäri maailmaa, myös Suomessa. Takavuosien hitit ja nostalgialasien läpi suodatettu teinikulttuuri vetosivat uuteen sukupolveen, ja menestyksen sinetöi nahkarotsiin verhoiltu rasvis Fonzie, viileyden perikuva, joka sai jukeboksin toimimaan yhdellä tarkkaan asemoidulla kopautuksella. Mainos-tv näytti sarjaa Suomessa vuosina 1977–1985.

Punk meni Jyrkiltä vuonna 1977 täysin ohi, mutta kiinnostus 1950-luvun tähtiä kohtaan sai alati syveneviä muotoja.

”Ääntä pitää aina hieman madaltaa, kun puhutaan Elviksestä, Marilyn Monroesta tai James Deanistä. Kaikki nämä ikonit olivat aidosti hirveän erilaisia ihmisiä kuin kukaan meistä. Heissä oli outoa vetovoimaa, karismaa ja mysteeriä. *Helpin* Elvis-lakanassa oli Elvis Presley Fan Clubin osoite Englannin Leicesterissä, joten mä liityin siihen. Kirjoitin kirjeen äidin avustuksella, ja kahdeksanvuotiaana mulle rupesi tulemaan Elvis Fan Clubin lehti. Se tuli mulle niin kauan kuin asuin mutsin luona.”

Suomessa suosituimpia rockabillybändejä olivat 1970-luvulla perustetut brittiläiset Matchbox ja Crazy Cavan, mutta Jyrkin kiinnostuksen kohteena olivat rock’n’rollin amerikkalaiset alkuperäisesittäjät.

”Olin kiinnostunut myös Elviksen taustoista ja levy-yhtiö Sun Recordsista, joten totta kai rockabilly ja 1950-luvun rock’n’roll kiinnostivat. Diggailin 1950-luvun musaa, mutta sen kuuleminen oli melkein mahdotonta, koska Hämeenlinnan kirjastoissa ei ollut kunnon musaosastoa. Eihän minulla itselläni ollut mitenkään varaa ostaa edes yhtä ainutta c-kasettia. Sellainen ostos tehtiin maksimis-

saan joka toinen kuukausi. Vaikka Matchbox oli tuolloin suosittu bändi, minua kiinnostivat enemmän alkuperäiset 1950-luvun jutut. Olin sillä lailla erilainen musaharrastaja.”

”Innostuin muun muassa amerikkalaisesta rockabillylaulaja Ray Campistä. Lähetin Campille jopa ihailijakirjeen, ja sain takaisin postikortin, jossa oli nimmari. Myöhemmin vuonna 1981 kävin katsomassa Ray Campin keikan, joka oli tanssilavalla maaseudulla Rengon lähellä. Siellä esiintyi Ray Campin lisäksi kitaristi Jimmie Lee Maslon, ja taustabändinä oli suomalainen rockabillyryhmä Lonestars eli Teddy Guitar, Buck Jones ja kumppanit. Minä olin kaksitoista, ja keikka oli loistava.”

Teddy Guitar eli Aikka Hakala (1957–2021) oli tullut tunnetuksi Suomen kaikkien aikojen suosituimman rockabillybändin Teddy & The Tigersin kitaristi-laulajana. Neljäkymmentä vuotta myöhemmin Jyrki huokuu yhä pikkupoikamaista intoa kuvatessaan Ray Campin ja Lonestarsin yhteiskeikkaa.

”Soittajilla oli täydet nahka-asut päällä. Campi oli tietysti ihan käsittämätön, pystybassoa soittava 1950-luvun rokkari, joka kiipeili soittimensa päällä. Myös Jimmie Lee Maslon oli helvetin hyvä. Kun Teddy Guitar soitti kitarasoolon Fenderillään, jumalauta se tuli lujaa. Se oikein sattui korviin. Pelästyin ja mietin, onko tämä vaarallista. Se oli puhdistava kokemus.”

Vaikka Jyrkin kiinnostus oli vahvasti englanninkielisessä rock-musiikissa, häneen teki vaikutuksen myös räävittömiä biisejä suomeksi laulava Irwin Goodman, joka oli lähtöisin Hämeenlinnasta. Nähtyään läheltä kotikaupunkinsa suuren tähden Jyrki ymmärsi konkreettisesti, mitä on olla suosittu artisti.

”Samoihin aikoihin 1970-luvun lopulla näin Irwin Goodmanin, joka oli Hämeenlinnan suuri poika. Irwin soitti ilmaistapahtumassa Kaupunginpuistossa, jonka puulavalla järjestettiin myös Ämyrock-

festivaali. Irwin heitti yleisölle postikortteja, joissa oli ruskea Irwinin kuva ja painettu nimmari. Sain kortin ja pidin sitä seinällä sänkyäni yläpuolella.”

1970-luvun lopulla Irwin oli jo muuttanut pois Hämeenlinnasta, mutta hän oli jättänyt kaupunkiin lähtemättömän jäljen. Jyrki Linnankivi sai seurata läheltä Irwin Goodmanin legendan kasvamista.

”Irwin oli meidän kaupunkimme oma tähti. Eräänä päivänä lähdin Kaurialan koulusta kävelemään kotia kohti. Yhtäkkiä kadulla olikin paljon busseja, sellaisia Mainos-tv:n pöllöautoja, jotka oli melkein kuin Hollywoodista. Vau! Amerikka oli tullut Hämeenlinnaan! Irwin oli asunut kouluni lähistöllä olevissa kerrostaloissa, ja hän oli vanhoilla kotikonnuillaan tekemässä Markku Veijalaisen tuottamaa *Tänä iltana Irwin* -tv-ohjelmaa. Irwin tuli kerrostalon parvekkeelle laulamaan playbackinä biisin, musa tuli aika kovaa ja hänellä oli punainen poolopaita, iso lierihattu ja muuten mustaa päällä. Vaatteet olivat todella hienot, ja Irwin oli täydessä iskussa. Katselin kun prime-Irwin esiintyi parvekkeella, sitten nauhoitukset loppuivat ja menin himaan. Ohjelma tuli puolen vuoden päästä televisiosta. Haaveilin tuolloin laulamisesta ja poseerasin peilin edessä salaa, mutta nämä haaveet jäivät vuosiksi.”

Siirryttäessä yläasteelle Jyrki alkoi löytää samanhenkisiä kavereita. Hämeenlinnan vuosina tärkein ystävä oli Tommi Hänninen, joka on myöhemmin tullut tunnetuksi sarjakuvapiirtäjänä ja graafikkona. Nuoren Jyrkin kiinnostus kohdistui ennen kaikkea piirtämiseen, ja Tommin kanssa hän sukelsi sarjakuvien maailmaan.

”Mä vaan kävin skolea ja aloin piirtää sarjakuvia. Olin sen verran nörtti, etten koskaan törmännyt toisiin samanhenkisiin rokkareihin Hämeenlinnassa. Varsinkin Helsingissä monet soittivat jo koulukavereiden kanssa ja näistä porukoista kehittyi menestyneitä bändejä.”

Vuonna 1981 yhdysvaltalainen rockabillybändi Stray Cats teki valtavan läpimurron ”Runaway Boys” -hitillään. Kitaristi-laulaja Brian Setzerin johtama yhtye toi rockabillyn uudelle vuosikymmenelle ja sai tuhannet nuoret perustamaan oman bändin. Myös Jyrki ja Tommi tarttuivat kitaroihin, joskin soittoinnostus jäi lyhyeksi.

”Stray Cats muutti kaiken, kun olin yläasteella. Meillä oli kotona Venäjältä tuotu huono matkamuuistikitara, jossa oli kielet todella korkealla, ja Hännisen Tommilla oli ihan yhtä huono kitara. Päätimme ottaa Brian Setzer -hommat haltuun. Mutsi hoiti meille kitaramaikan, joka oli Teddy Guitarin kaveri Keravalta. Se oli kova juttu. Hän sitten opetti meitä, mutta varsinkin mun kitara oli niin huono, että soittaminen todella sattui sormiin. Opin kyllä bluesin alkeet, ja opettelimme Tommin kanssa soittamaan rautalankabiisi ’Walk Don’t Runin’. Toinen soitti sointuja ja toinen melodiaa. Soitimme kitaraa ehkä vuoden, mutta se jäi jostain syystä, varmaankin siksi, että meillä oli niin huonot soittimet.”

”Sarjakuvapiirtäminen alkoi kiinnostaa yhä enemmän. Löysin *Sarjainfo*-lehden kirjastosta, ja ensimmäinen löytämäni numero sattui olemaan Robert Crumb -spesiaali. Ajattelin etsineeni juuri tällaista. Crumbin jutut olivat vähän arveluttavaa matskua, koska olin tosi nuori. Tärkeintä oli kuitenkin se staili ja koko underground-sarjakuvan maailma. Toin sitä myös omaan piirtämiseeni. Vähän niin kuin rockissa: kun löydät jonkun bändin, niin yrität sitten soittaa sen tyyliä. Crumbin sarjisten tyyli ei näyttänyt kovin vaikealta ja mietin, että voisin itsekin yrittää piirtää jotain samantyyppistä.”

Yhdysvaltalainen Robert Crumb (s. 1943) tunnetaan underground-sarjakuvistaan, joiden tunnusomaisia piirteitä ovat räähittäminen, fantasiamaisuus, seksuaaliset perversiot ja auktoriteettien pilkkaaminen. Sarjakuvat innostivat sekä Jyrkiä että Tommia hake-

maan omaa juttuaan, ja melko pian kummallekin alkoi hahmottua oma piirrostyylä.

”Meidän sarjakuvapiirtämistemme kehittyi niin, että Tommi Hänninen löysi sen omanlaisensa Robert Crumb -pohjaisen stailin. Mä taas löysin ranskalaisen ligne claire -tyylin ja aloin ihan suoraan jäljitellä sitä. Piirsimme siveltimellä ja tussiterällä, opettelimme tyytlejä ja jossain vaiheessa aloimme olla yhteydessä muihin piirtäjiin. Piirsin maailmaa, joka ympärilläni oli – tai kuvittelin olevan.”

Sarjakuvat ja rock ovat toisiaan tukevia populaarikulttuurin muotoja, joten jo varhaisessa vaiheessa Jyrkin diggaamiin bändeihin ja artisteihin liittyi vahvasti visuaalisuus. Teini-iässä myös musiikkimaku alkoi laajentua.

”Halusin olla spesiaali ja löytää harvinaisia juttuja. Tosi käännteentekevää oli se, että Hämeenlinnassa oli kundi, joka myi levyjä ja toi niitä maahan vanhempiensa liiketoimien yhteydessä. Tämä kundi teki myös katalogin, joka näytti aika hienolta. Hän oli piirtänyt ja kuvittanut siihen kaikenlaisia juttuja. Katalogissa oli myös kuva bändistä, joka yhdisteli punkia ja heavymetalia, mikä oli mielestäni tosi arveluttavaa. Bändin soundi oli aika raskas, joten vuonna 1980 sitä kuvattiin juuri tuolla punkin ja hevin yhdistelmällä. Kyseessä oli The Crampsin *Gravest Hits* -albumin kansikuva.”

The Crampsin määrittelemisen heavyksi meni tukevasti metsään, mutta toisaalta yhtyettä on aina ollut vaikea sovittaa tiettyyn genreen. 70-luvun lopun New Yorkissa The Cramps osui keskelle punkin nousukautta, mutta yhtyeen juuret olivat 50-luvun primitiivisessä rockabillyssä ja 60-luvun räkäisessä autotallirockissa. Varhaisissa julisteissaan yhtye viljeli määreitä kuten ”psychobilly” ja ”gothabilly”, mutta kun termit vakiintuivat uusien yhtyeiden käyttöön, laulaja Lux Interior kiisti jyrkästi The Crampsin edustavan kumpaakaan tyyliä.

Jos The Clashin ja Sex Pistolsin edustama kantaaottava 77-punk ei Jyrkiä innostanut, hän hyppäsi nyt punkjunaan psychobillyn ja postpunkin kautta. Punkin ja rockabillyn yhdistelmä vetosi Jyrkin fiftarirohjaiseen musiikkimakuun, ja kun mukana oli vielä rutkasti kauhuromantiikkaa, keitos oli kuin luotu sarjakuvafriikille. Jos punk toi työttömät kaduille mielenosoituksiin, postpunk käänsi katseet sisäänpäin. Mustiin pukeutuneet ja meikatut postpunkkarit soittivat synkkää ja jopa avantgardistia rockiaan raivaten teitä gootirockille, joka vielä 1980-luvun alkupuoliskolla oli käsitteenä tuntematon.

”The Cramps oli kiinnostava juttu. Pääsin kuuntelemaan yhteyttä Hämeenlinnan ainoassa levykaupassa, jossa The Cramps löytyi kaupan punk-kategoriasta. Samassa lokerossa oli tietty Sex Pistolsia, mutta myös psychobillyä ja myöhemmin Gun Glubia sekä The Sisters of Mercyä. Kaikki oli niputettu punk-nimikkeen alle. Rockradiossa The Crampsiä soitti ainakin Hannu Blommila, ja sain äänitettyä bändiä kasetille. The Cramps oli helvetin hyvä, ja innostuin samalla psychobillystä, kuten The Meteorsista. Ajan myötä mukaan tuli myös gootimpi musa, kuten The Sisters of Mercy ja Alien Sex Fiend. Pelkästään Alien Sex Fiendin nimi oli mieletön ja levynkannet niin ikään. Visuaalisuus on aina ollut mulle tärkeää, erityisesti se, miltä bändien jäsenet ja levynkannet näyttävät.”

Myös Alien Sex Fiendiin Jyrki otti itse yhteyttä, aivan kuten Elvis Fan Clubiin tai Ray Campiin aiemmin. Viestivälineenä oli 1980-luvun tapaan kirje, ja tällä kertaa kirjeenvaihdosta selvittiin jo ilman äidin apua.

”Aloin kirjoitella Alien Sex Fiendille ja tilasin heiltä kasetteja, muistaakseni kolme puntaa kappale. Lukion ekalla luokalla urheilijakaverit kuuntelivat AC/DC:tä ja Queenia, mutta minä kuuntelin Alien Sex Fiendin kasetteja, joita he olivat äänittäneet keikoiltaan. Mulla oli tosi individualistinen musamaku.”

Lukioaikana Jyrkin kiinnostuksen kohteeksi tuli myös science fiction niin kirjallisuuden, sarjakuvien kuin leffojen muodossa. Scifin pää-äänenkannattaja Suomessa oli silloin ja on edelleen Helsingin Science Fiction Seuran julkaisema *Tähtivaeltaja*-lehti, jonka päätoimittajana on vuodesta 1984 asti toiminut Toni Jerrman. Myös hänen diggailun kohteisiinsa kuului rock, joka alkuaikoina sai palstatilaa lehdessä. Hämeenlinnalaiselle lukiolaispojalle *Tähtivaeltaja* tarjosi kurkistuksen Helsingin scifi-, sarjakuva- ja rockpiireihin: lehden sivuilta välittyi, että pääkaupunkiseudulla oli sadoittain, ellei tuhansittain, samanhenkisiä nuoria kuin Jyrki.

”Lukiolaisena piirtelin mustavalkoisia sarjakuvia, jotka olivat erittäin rockhenkisiä. Olin yhteydessä kaikkiin mahdollisiin kiinnostaviin lehtiin, ja *Tähtivaeltaja* aloitteli silloin. Se oli gootti-, punk- ja rock’n’roll-henkinen julkaisu, jossa esiteltiin myös bändejä. Etenkin The Doors oli päätoimittaja Toni Jerrmanin suosikki. Tarjosin lehteen sarjiksia, ja *Tähtivaeltajan* tyypit diggailivat jutuistani. Tein sarjiksista koko ajan entistä rokimpia, ja ne menivät hyvin läpi. Kaikki mun musajuttuni toimivat hyvin yhteen scifin kanssa.”

”Yhtäkkiä putkahti kaikennäköistä muutakin musaa, kuten Hanoi Rocks. Se oli magee juttu. Jossain vaiheessa luin *Tähtivaeltajasta* jutun The Lords of the New Churchista ja ostin niiden kasetin. Se oli rajuinta musaa, mitä olin ikinä kuullut. Hämeenlinnan Valintatalossa oli tarjouksessa David Bowien levyjä, joita Tommi osti ja äänitti minulle kasetille. Siellä sattui olemaan myös Iggy and the Stoogesin *Raw Power*.”

Hanoi Rocksien näyttävästä pukeutumisesta ja röyhkeästä asenteesta Jyrki oli ehtinyt saada esimakua jo hieman aiemmin.

”Meillä oli kuudennella luokalla yksi tyttö, joka piti Pelle Miljoonasta ja Maukka Perusjätkästä, ja sillä oli vähän sinistä tai

vihreätä hiuksissa. Me muut digattiin rockabillyä ja teddy boy -meininkiä. Vuonna 1980 *Levyraadissa* oli samalla kertaa Matchboxin 'Rockabilly Rebel' ja Maukka Perusjätkän 'Vaatteet'. Seuraavana päivänä koulussa opettaja paheksui 'Vaatteet'-biisiä. Vaikka olin tuolloin rockabilly-maailmoissa, Maukan hieno video jäi mieleen. Siinä oli valtavasti puhallettavia Vaaleanpunainen Pantteri -leluja, kitarassa Andy McCoy ja fonissa Michael Monroe.”

”Myös Helsingin Dekadenz-vaatekauppa alkoi kiinnostaa, ja Decalookit eli niiden katalogit oli kova sana. Niissä oli hienoja kuvia. Jostain putkahti Miettisen *Bambi*-lehti, ja ymmärsin Miettisen olevan Hämeenlinnasta. Seuraavaksi alkoi ilmestyä *Rumba*-lehti, jonka mä tietysti tilasin. *Rumba* avasi kaikki portit. Se oli tosi tärkeä tiedonlähde, ja sen sivuilta näin Stadin meininkiä. Luin myös muita lehtiä kuten *Scandalia* ja pienlehtiä. *Soundi* oli mulle bluesukkojen ja vanhempien kavereiden lehti. Siinä oli kerran kannessa Smack, ja se olikin ainoa *Soundi*, jonka ostin. *Soundi* oli ihan hieno lehti ja painettu hyvälle paperille, mutta se oli keskittynyt erilaiseen musaan kuin minä.”

Vuonna 1983 aloittaneesta *Rumbasta* tuli merkittävä rockin ajankohtaislehti. Ensimmäinen päätoimittaja Kimmo Miettinen (s. 1958) oli aloittanut uransa perustamalla punkhenkisen *Hilse*-lehden vuonna 1977 ja *Hilse*-levy-yhtiön vuonna 1979. Vaihtoehdoisen rockin nimeen vannovan Miettisen myöhempiä levy-yhtiöitä olivat Kumibeat ja Gaga Goodies, joista jälkimmäinen tulisi olemaan merkittävässä roolissa Jyrkin myöhemmässä elämässä.

Helsingistä tuli Jyrkille pyhiinvaelluskohde, jonne oli päästävä. Puoleensa vetivät niin Dekadenzin mustat nahkareleet ja soljilla koristellut spittarit kuin Ruoholahdessa sijainnut tarunhohtoinen Lepakkoluola, jossa keikoille pääsivät myös alaikäiset. Matka Hämeenlinnasta pääkaupunkiin taittui vain tunnissa.